

Trøndelag fylkeskommune
Tröndelagen fylhkentjielte

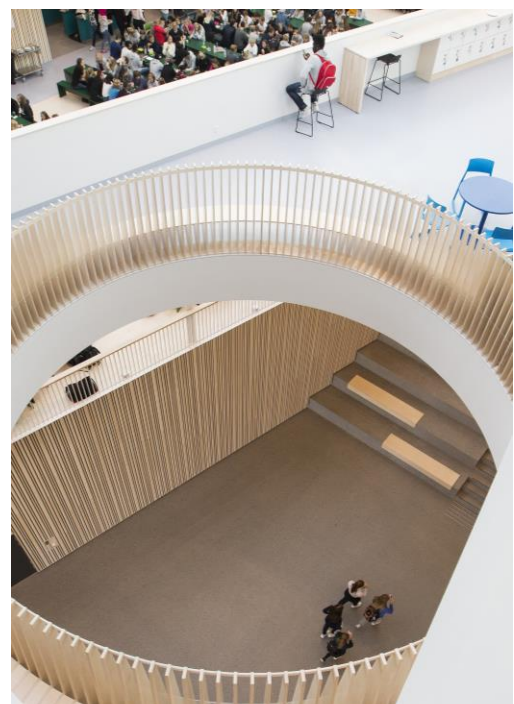

ØKONOMIPLAN 2024-2027

Fylkesdirektørens forslag

24.10.2023

VI SKAPER FORTSATT HISTORIE

MODERNE SKOLEBYGG

NYE VEGPROSJEKTER

ØKT TRAFIKKSIKKERHET

FULLFØRINGSREFORMEN

Et urolig verdensbilde og stor usikkerhet påvirker også Trøndelag

Demografisk utvikling

Innovasjon og digitaliserings-
takten øker

Knapphet på
arbeidskraft og
kompetanse

Utenforskap,
inkludering og
mangfold

Urolig
verdenssituasjon

Klima og
miljø

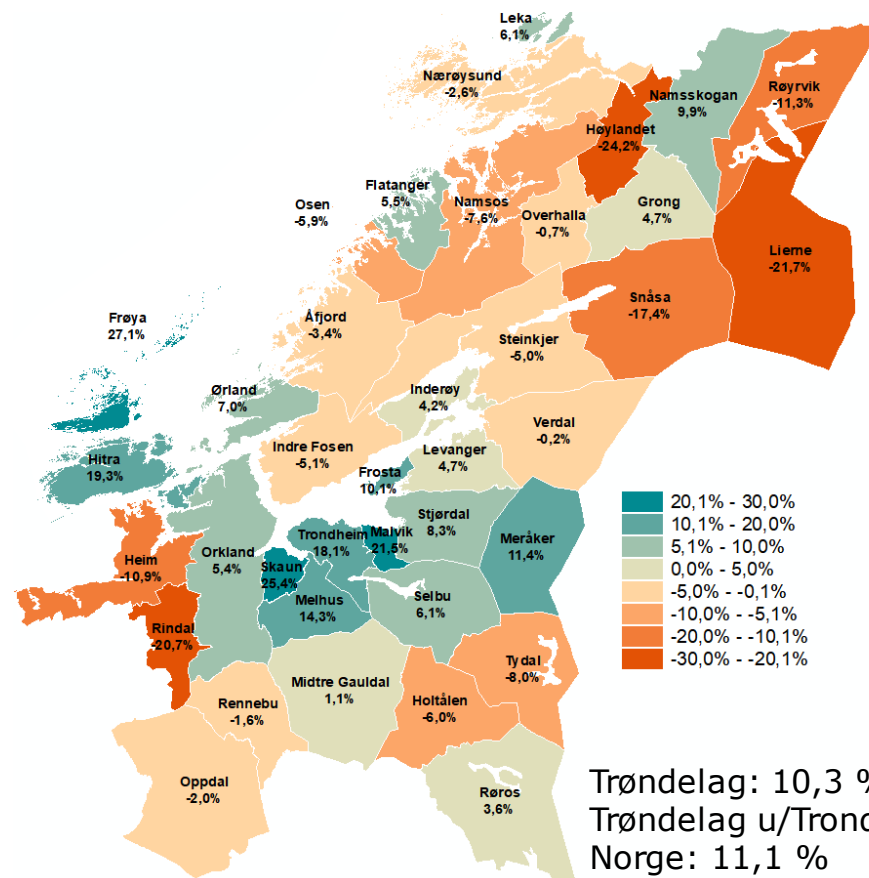
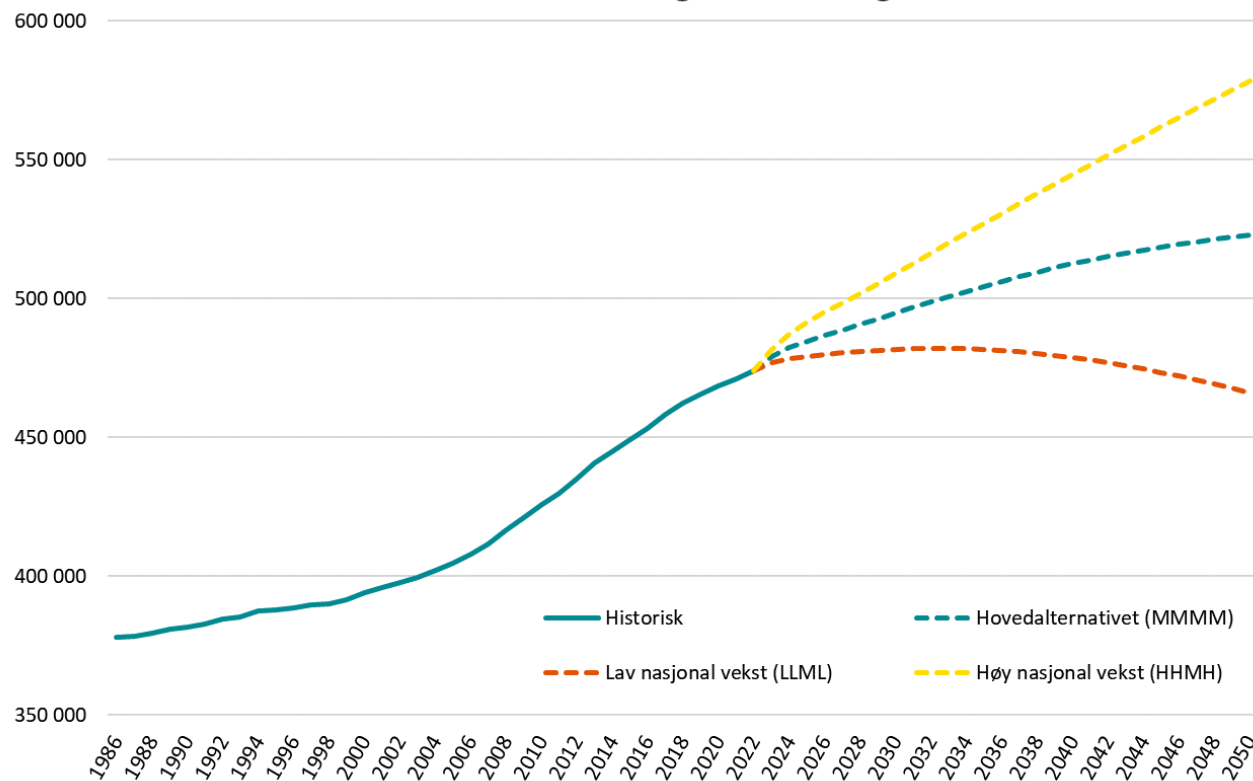

Stramme rammebetingelser – krever prioriteringer nå

Befolkningsvekst fram til 2050

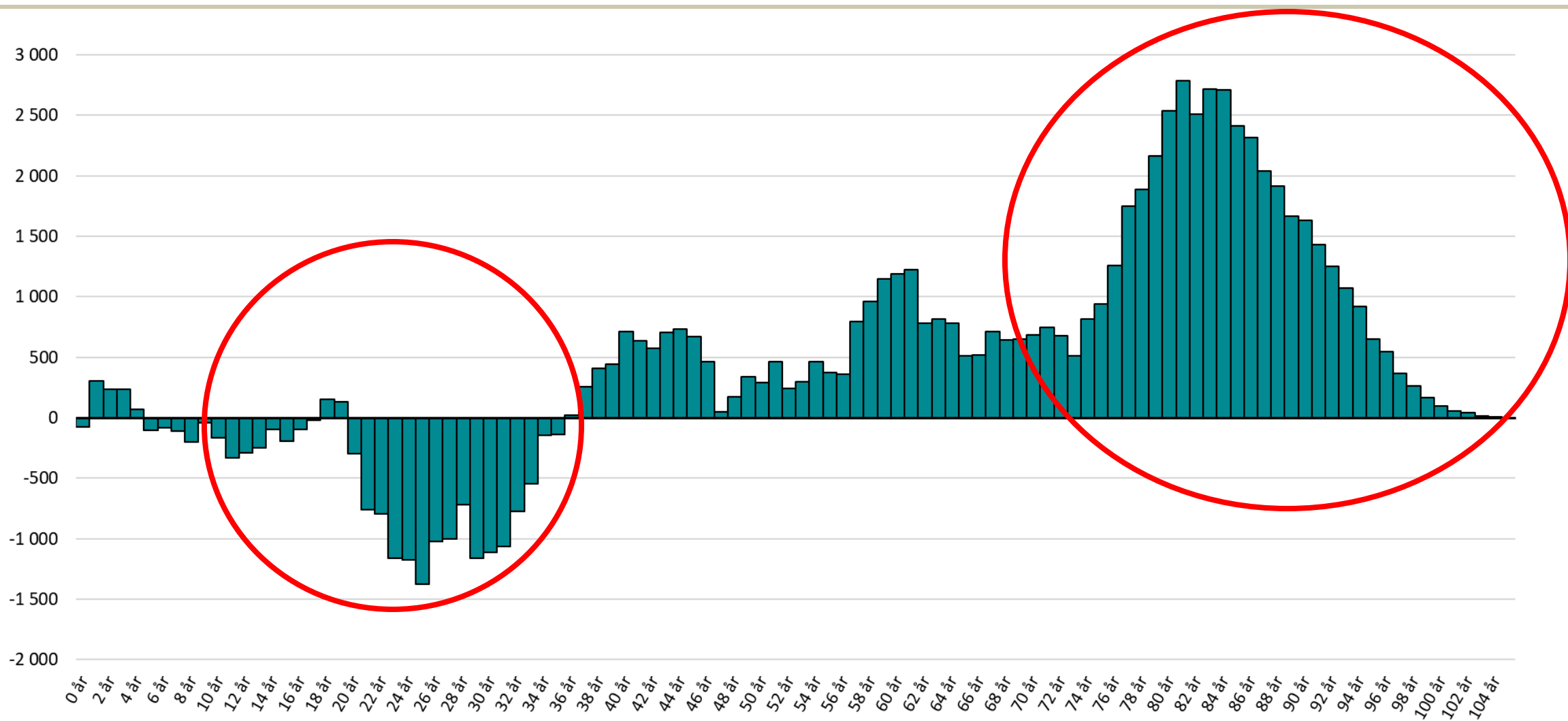

Befolkningsframskriving Trøndelag.
Historisk folketall 1986-2022 og framskriving 2022-2050

Trøndelag: 10,3 %
Trøndelag u/Trondheim: 4,1%
Norge: 11,1 %

Endring i Trøndelags befolkning 2022 – 2050 fordelt på alder

Sentralt i kommuneloven

Langsiktighet

- Et budsjett som ivaretar framtidige generasjoner

Balanse

- «Tæring etter næring»

Fullstendighet

- Alle utgifter og inntekter skal med

Realisme

- Utgifter og inntekter skal verken undervurderes eller overvurderes

Generasjonsprinsippet

De som nyter godt av et tilbud må også bære kostnaden, for det skal ikke utsettes til senere generasjoner

Med andre ord:

Gården skal overlates til neste generasjon i samme eller bedre tilstand

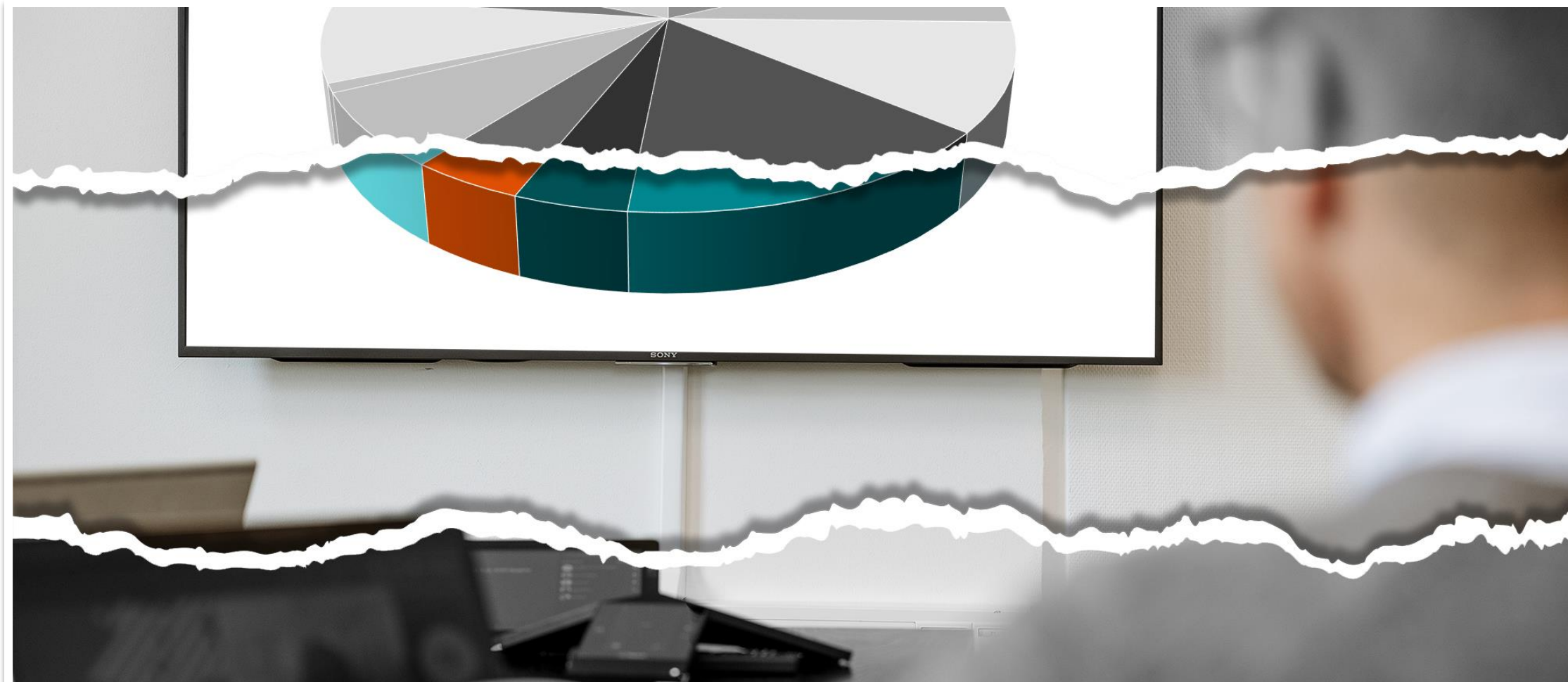
Kommuneopplegget 2024

- Reell vekst i frie inntekter på 1,3 milliarder kroner
  - Demografikostnader (800 mill. kr)
  - Pensjonskostnader (200 mill. kr)
  - Nytt inntektssystem (300 mill. kr)
- Fylkeskommunene får i tillegg:
  - Videreført deler av merinntektene i 2023
  - Kompensasjon for lønns- og prisvekst i 2024
  - Kompensasjon for merutgifter som følger av nye oppgaver og regelendringer

BUDSJETT FOR TRØNDELAG

Driftsbudsjett og investeringer

Driftsbudsjett 2024

7,4 milliarder kroner foreslås bevilget til drift av skoler, veg, kollektivtrafikk, tannhelse, kultur, næringsutvikling mv.

Investeringer 2024-2027

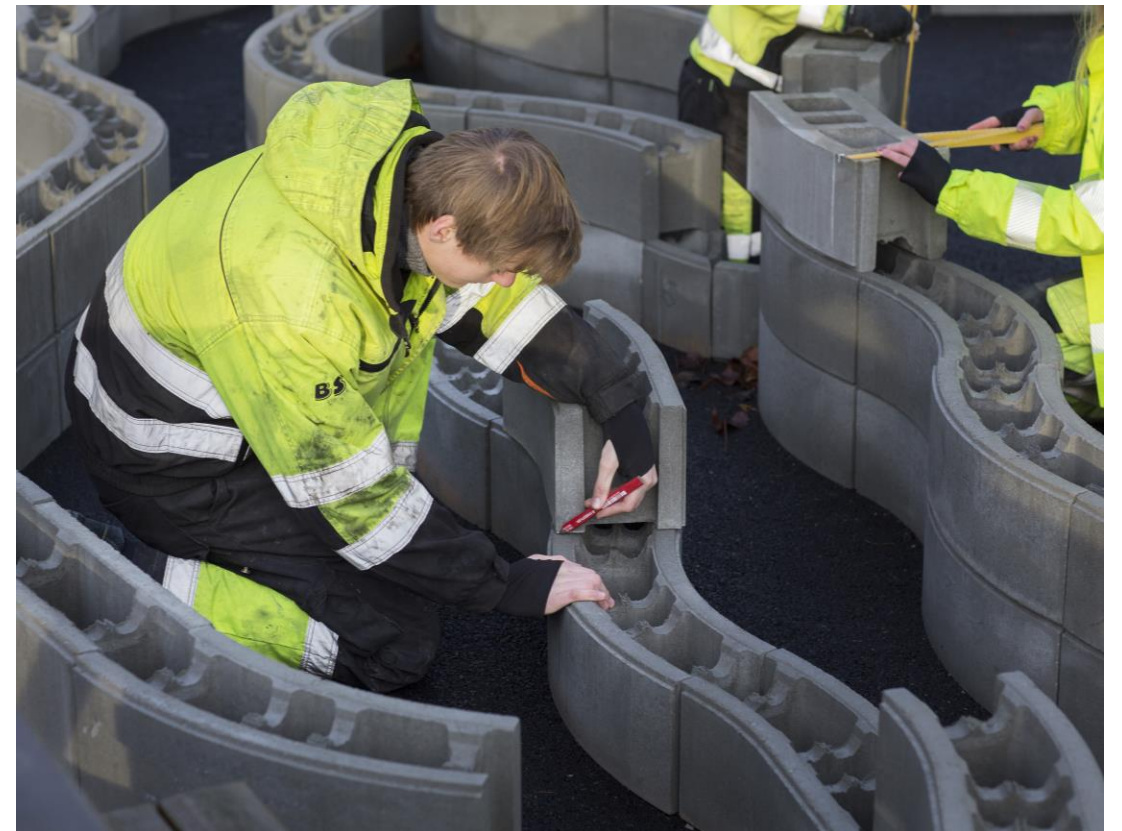
6 milliarder kroner foreslås investert i skolebygg og veier mv.

Trøndelags økonomiske utfordringer

Aktivitets- og kostnadsnivå som er for høyt i forhold til inntektene

- Lave netto driftsresultat, lav egenfinansiering av investeringer
- Høyt investerings- og gjeldsnivå
- Lave driftsinntekter
- Lavt vedlikeholdsnivå
- Verdiane forringes, og levetid på byggene er for kort

Fylkestinget, desember 2022

Trøndelag står ovenfor krevende økonomiske tider. Økte kostnader og økte renter vil prege vårt handlingsrom i kommende økonomiplanperiode. Finansutgiftene stiger på bekostning av tjenestene fylkeskommunen skal levere. Fylkestinget støtter behovet for en grundig gjennomgang av fylkeskommunens virksomhet som danner grunnlaget for en sak tilbake til Fylkestinget for å se på økonomiske besparelser. Fylkestinget vil likevel slå fast at den videregående skolestrukturen i Trøndelag skal bestå.

Ekstern analyse

- For å få et bredt kunnskapsgrunnlag ønsket fylkesdirektøren en ekstern analyse
- BDO har gjennomført en analyse i løpet av perioden juni-oktober
- Sak til fylkesutvalget 7. november

Hovedpunkter i BDO-rapporten

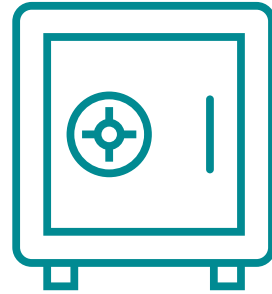
- Fylkeskommunen har gjennomført og planlagt **store investeringer** finansiert med låneopptak
  - Anbefaling: Kritisk gjennomgå og utsette eller ikke gjennomføre nye store investeringer
  - Økonomiske konsekvenser av store investeringer må systematiseres og tydeliggjøres
- Fylkeskommunen har en **kostnadskrevende struktur**
  - Anbefaling: Vurdere tilbuds- og skolestruktur og endring i struktur på tann- og biklinikker
- Fylkeskommunen har forbedringspotensial knyttet til **økonomistyring**
  - Anbefaling: Gjennomgå økonomiplan og rapporteringsprosessene (verktøy, samhandling m.m.)

Hovedgrep

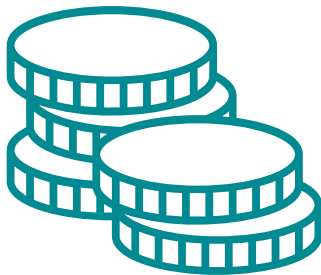
- Bærekraftig økonomi og verdibevaring
  - De finansielle målsettingene er styrende for prioriteringene
  - Vedlikehold styrkes innenfor veg og bygg
- Vedtatte innsparinger fra økonomiplanen 2023-2026 er videreført
  - Innsparingene er konkretisert med tiltak
  - Innsparingene øker mot slutten av perioden
- Flere investeringsprosjekt utsettes
  - Dette gir redusert gjeldsgrad og på sikt lavere kapitalutgifter
  - Gir rom for styrket vedlikehold
- Utdanning får økte midler til elevtallsvekst, flyktninger og opplæringsreformen
- Betydelig økte midler til samferdsel, men det meste går til kostnadsøkninger og inntektsbortfall

Finansielle måltall

Netto driftsresultat på **4 %**

- Verdibevaring
- Generasjonsprinsippet
- Egenkapital
- Reserver

Gjeldsgrad på **113 %**

Disposisjonsfond på **4 %**

Handlingsrom

	2024	2025	2026	2027
Frie inntekter	616	690	718	748
Andre statlige inntekter	45	31	15	8
Lønns- og prisøkninger	-364	-364	-364	-364
Handlingsrom	296	357	369	391

Prioriteringer

Styrker
egenfinansieringen
av investeringene

	2024	2025	2026	2027
Tidligere vedtak	-13	-12	-29	-29
Vedtak om bærekraftig utvikling	-253	-294	-328	-360
Netto kapitalutgifter	48	-18	-46	-42
Elevtallsendringer	-23	-36	-41	-65
Nye tiltak	-297	-290	-300	-305
Annet	27	12	17	22
Forslag til prioriteringer	-511	-637	-726	-780

Dekning kostnader
samferdsel
Elever med
fluktbakgrunn
Opplæringsloven
Styrket
vegvedlikehold
Flere mindre tiltak

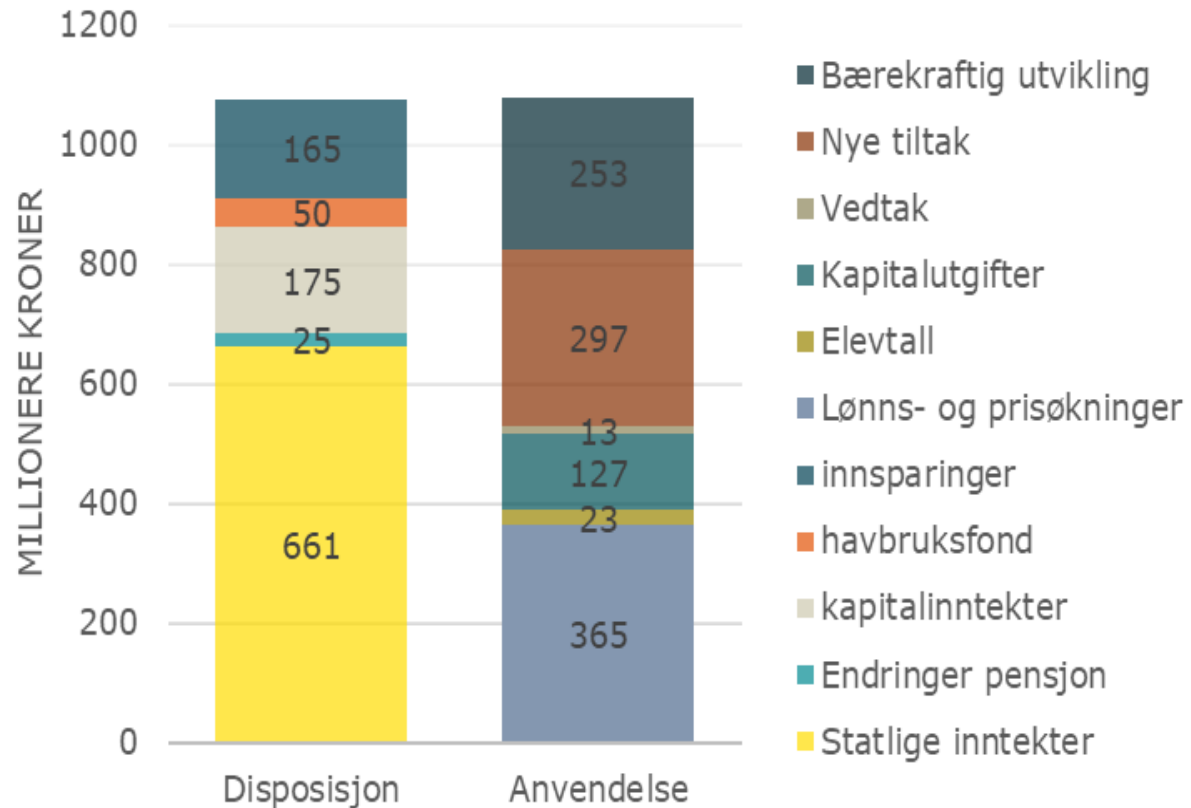
Inntektsøkninger og kostnadsreduksjoner

- Havbruksfond budsjetteres reelt og økes noe, samlet 50 millioner kroner
- Reduserte rammer alle avdelinger:

	2024	2025	2026	2027
Administrasjon	-12	-16	-23	-27
Utdanning	-91	-123	-154	-163
Plan, næring og kulturminner	-5	-6	-9	-11
Samferdsel	-35	-59	-85	-93
Kultur og folkehelse	-7	-9	-13	-17
Veg	-5	-6	-7	-9
Tannhelse	-8	-11	-15	-18
Innsparinger	-165	-230	-307	-338

Balansering av økonomiplanen

	2024	2025	2026	2027
Handlingsrom	296	357	369	391
Prioriteringer	-511	-637	-726	-780
Havbruksfond	50	50	50	50
Innsparinger	165	230	306	337
Balanse	0	0	0	0

Prosesser ved endring

Samarbeide med tillitsvalgte i å utarbeide omstillingsdokument og revidere overtallighetsreglement

- Sikre tydeligere på prosesser i hele organisasjonen
- Gode retningslinjer gir trygghet og forutsigbarhet

Utøve stillingskontroll

- Prioritere arbeidsoppgaver
- Sikre riktig kompetanse
- Sikre mulighet for nedbemanning

Skape forståelse for utfordringene gjennom informasjon og involvering

Ha samarbeid med vernetjenesten og involvering medarbeiderne

- Utvikle arbeidsmiljøet i endringstid
- Beholde engasjementet
- Beholde kompetanse

Reell reduksjon i antall årsverk i sentraladministrasjonen 2016-2023

2016-2018

5%

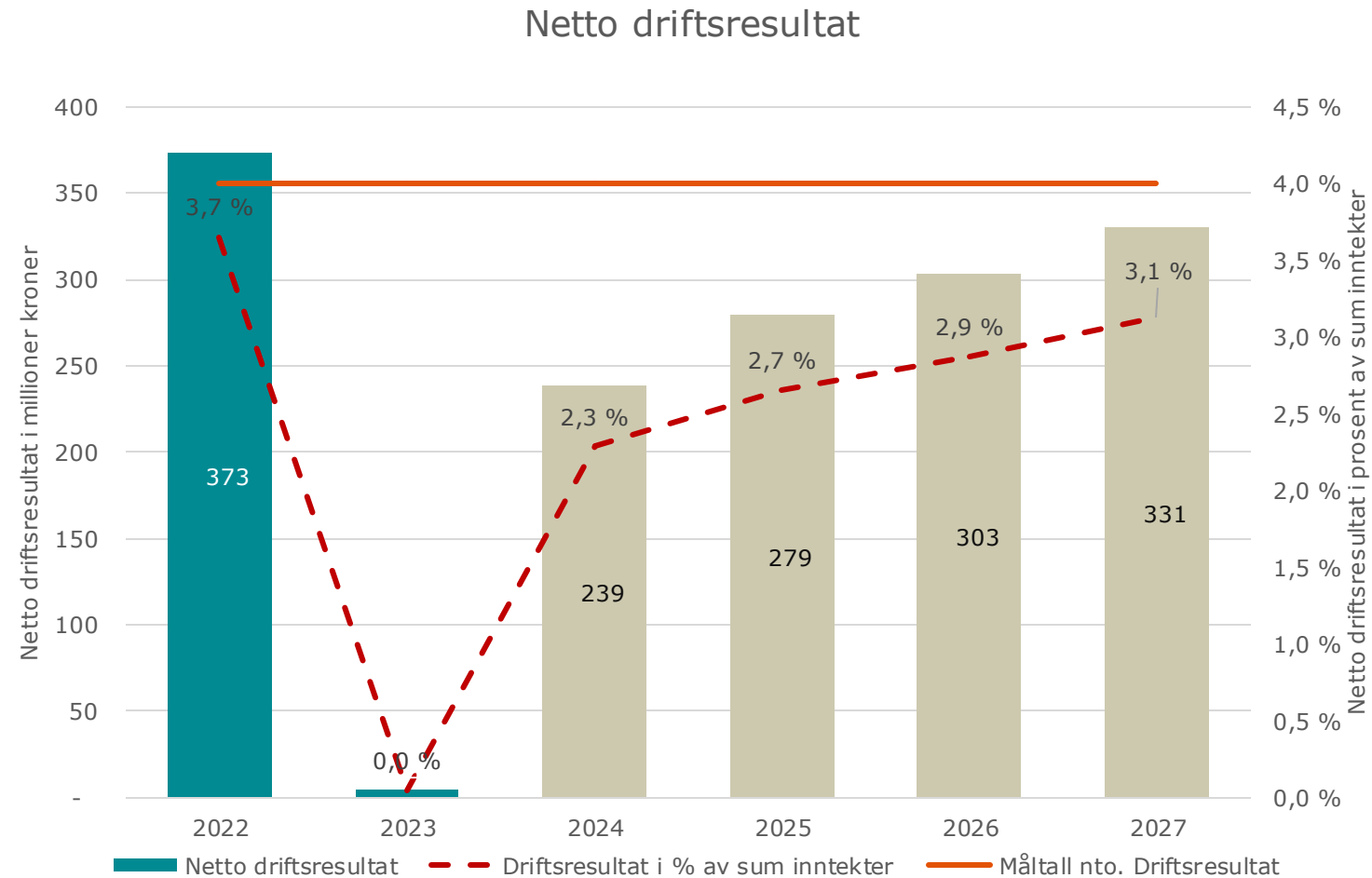
2018-2023

5%

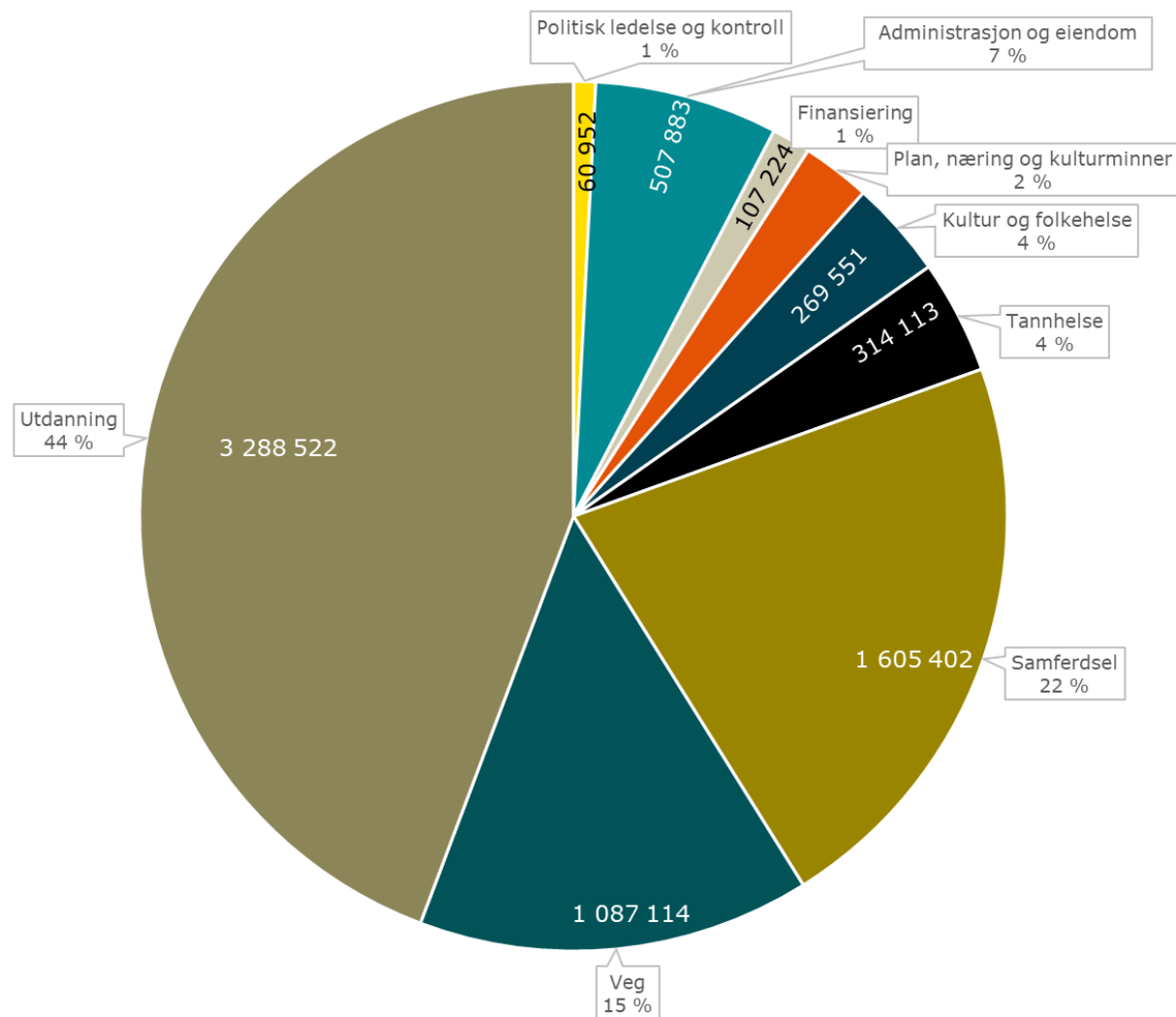
Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter 2024 - 2027

- Betydelig kursendring
- På vei mot å nå målsetting om fire prosent
- Overfører over 1 mrd. kroner til finansiering av investeringer i perioden

Budsjett 2024 – driftsramme per avdeling

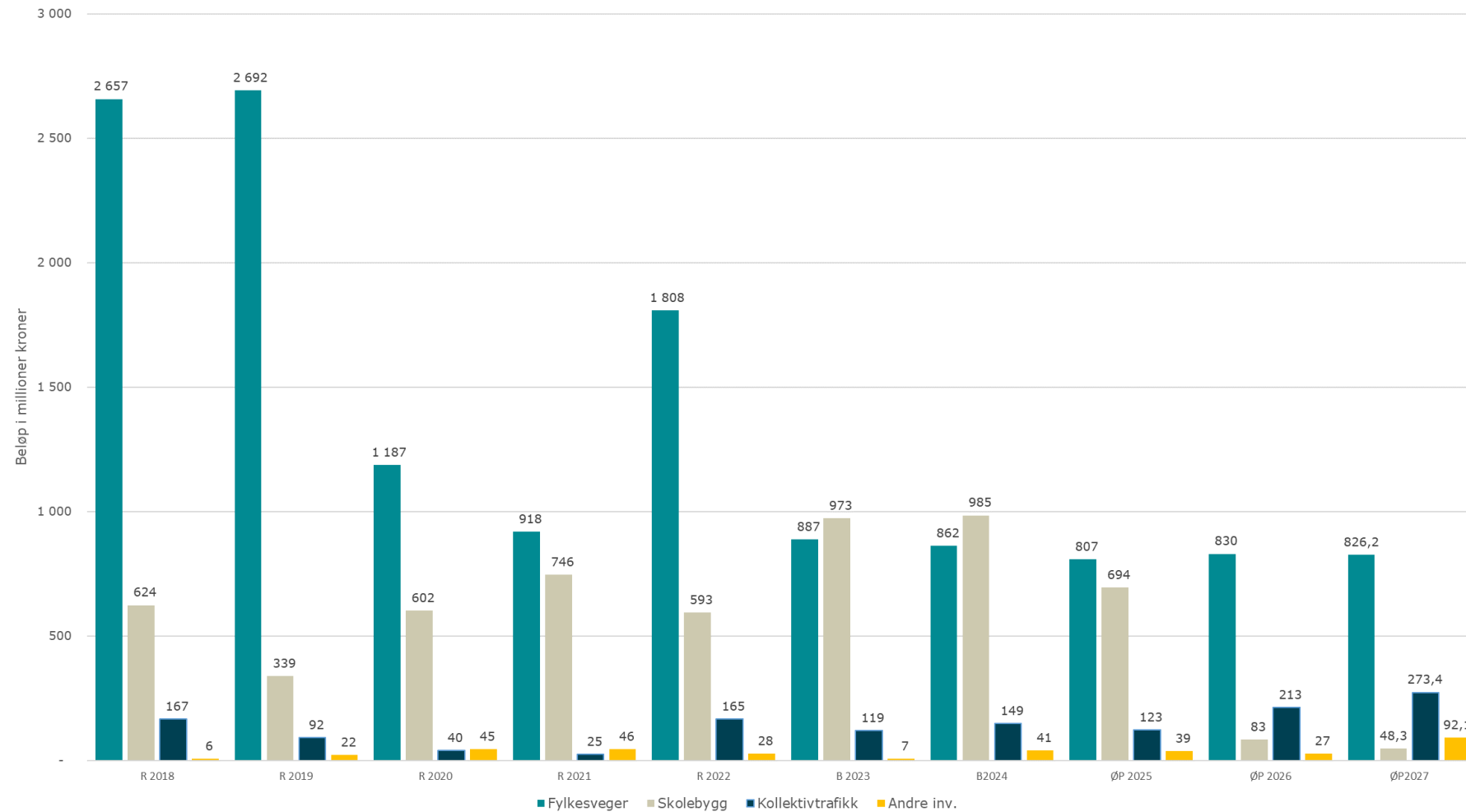

Budsjett 2024 – drift per avdeling

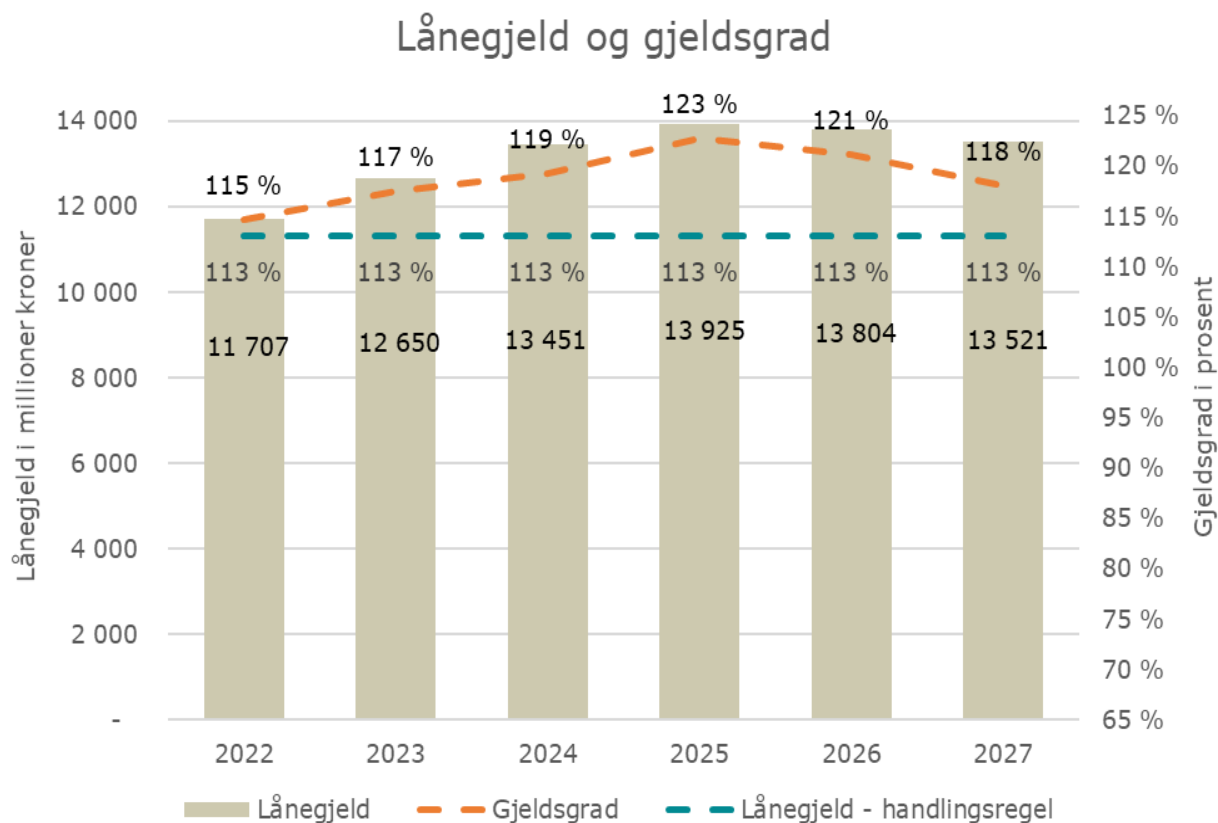

	Opprinnelig budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Tall i 1000 kroner					
Politisk ledelse og kontroll	58 375	60 952	65 059	60 559	65 059
Administrasjon	460 521	507 883	505 145	508 394	509 976
Utdanning	3 184 745	3 288 522	3 256 813	3 282 227	3 305 430
Plan, næring og kulturminner	185 203	188 689	185 624	180 034	172 217
Samferdsel	1 414 667	1 605 402	1 581 232	1 555 982	1 547 565
Kultur og folkehelse	262 736	268 781	268 524	264 174	263 157
Veg	1 030 548	1 087 431	1 088 848	1 077 898	1 076 481
Tannhelse	311 895	314 113	311 847	307 597	304 180
Finansiering	27 185	107 224	122 242	111 570	106 570
Sum netto drift	6 935 875	7 430 435	7 385 336	7 348 437	7 350 637

Investeringer 2018-2027

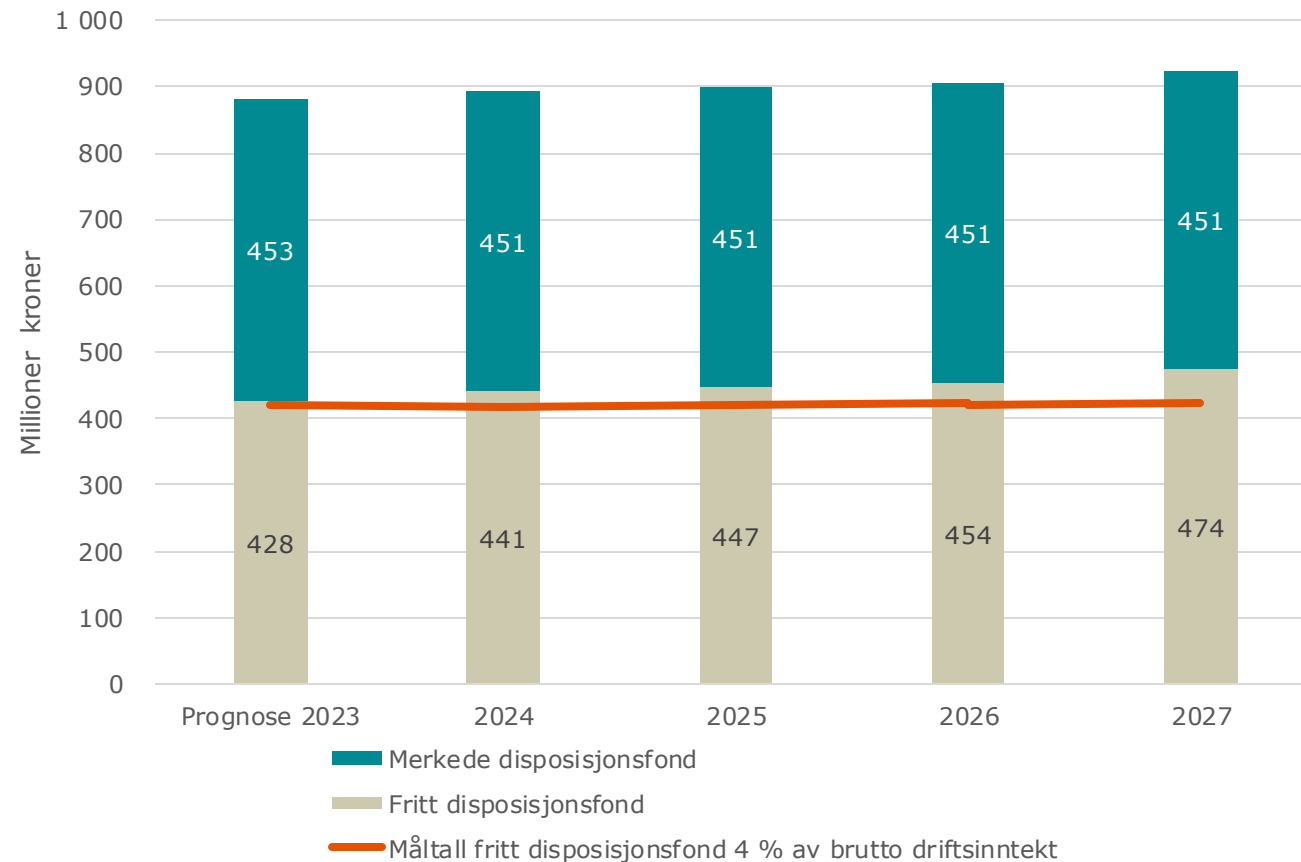

Gjeldsgraden stiger, men trenden snur

- Gjeldsgraden kan gå mot målsettingen
- Foreslår å utsette en del investeringer
- Finansierer mer med egenkapital

Disposisjonsfond – reserver i vanskelige tider

Disposisjonsfondet gir reserver og likviditet som stabiliserer økonomien

Rentebufferfondet

- Fylkeskommunens renterisiko er forholdsvis liten
- Økning i gjeldsnivå er hovedutfordringen
- Rentebufferfond motvirker noe av effekten av økte renter, og fylkesdirektøren foreslår å beholde fondet, framfor å bruke det til kortvarig finansiering av driftsformål

INVESTERINGER

Budsjett 2024-2027

– investeringer per prosjektområde

Investeringer fordelt på prosjektområder	Budsjett	Økonomiplan			Sum inv.
	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Administrasjon	21 200	19 300	21 900	24 500	86 900
Skolebygg	984 610	694 100	82 900	48 300	1 809 910
Tannklinikker	21 600	16 600	2 600	5 200	46 000
Kollektiv - Bil-, båt-, og fergeruter	148 800	122 700	212 900	273 400	757 800
Fylkesveier	861 800	807 000	829 900	826 200	3 324 900
Sum investeringer	2 038 010	1 659 700	1 150 200	1 177 600	6 025 510

Tall i 1000 kroner

Investeringer i skolebygg 1,8 milliarder kroner

De største prosjektene som slutføres i 2024-2027:

Cissi Klein videregående skole:	1 010 millioner kroner
Trondheim Katedralskole:	691 millioner kroner
Verdal videregående skole:	447 millioner kroner

Nye prosjekter:

Skjetlein videregående skole, ny byggfaghall:	75 millioner kroner
Ytre Namdal videregående skole:	26 millioner kroner
2-veis varslingsanlegg alle vgs:	10 millioner kroner

Utsatte investeringer i skolebygg

Utsatt oppstart til etter 2027:

Melhus videregående skole, Trøndelag høyere yrkesfagskole og Orkdal videregående skole

Reduserer investeringer med 380 millioner kroner i perioden

Investeringer veg 3,3 milliarder kroner

Bompengefinansiering 2024-27: 953 millioner kroner

Investeringsramme 2024-2027 for de største prosjektene/programmene:

Fornyingsprogram fylkesveger:	811 millioner kroner
Lakseveg Nord:	939 millioner kroner
Frøya tunnelen; Forskriftstiltak:	388 millioner kroner
TRFK bidrag til Miljøpakken:	336 millioner kroner
Knarrlagsund bru:	240 millioner kroner

Fornyingsprogram og trafikksikkerhet er redusert med 125 millioner kroner
Røros-Støren er tatt ut, redusert med 890 millioner kroner

Investeringer samferdsel 758 millioner kroner

Investeringsramme 2024-2027 for de største prosjektene:

Bussdepot stor-Trondheim	372 millioner kroner
Fergekaier Levanger – Hokstad	115 millioner kroner
Trondheim stasjonssenter, knutepunkt	84 millioner kroner

Trondheim stasjonssenter har redusert ramme med 60 millioner kroner
Oppgradering ferjekaier til anbud 2029 er utsatt litt i tid (men ferdig til 2029)

Nye prosjekter:

Oppgradering ferjekaier til anbud 2031	47 millioner kroner i 2027
Knutepunktutvikling	15 millioner kroner
Nye krav til ferjekai	26 millioner kroner

AVDELINGER OG DRIFTSBUDSJETTET

ADMINISTRATIV OG POLITISK VIRKSOMHET

UTFORDRINGER

- Et samfunns- og arbeidsliv i endring
- Innovasjons- og digitaliseringstakten øker
- Verdibevaring av bygg
- Attraktiv arbeidsgiver – beholde og rekruttere kompetanse
- Omstilling og effektivisering

Nye tiltak og innsparinger

- Vedtak fra gjeldende økonomiplan videreføres:
  - Innovasjon og digitalisering
  - Virksomhetsstyring og internkontroll, tydelige krav i kommuneloven
- Styrke verdibevarende vedlikehold
- Innsparinger
  - Reiser, kompetanse, samlinger
  - Omstilling og effektivisering
  - Naturlig avgang og nedbemanning

AVDELING FOR UTDANNING OG KOMPETANSE

UTFORDRINGER

- Ulik elevtallsutvikling by og distrikt
- Økning av elever på yrkesfag
- Økt behov for spesialundervisning for elever tilknyttet barnevern
- Økt antall ungdom med fluktbakgrunn
- Redusert driftsramme
- Ny opplæringslov med ukjent kostnadsøkning

Nye tiltak og innsparinger

- Endringer i tilbudsstruktur, avhengig av høringer
- Utredning skolestruktur
- Ny organisasjonsmodell for pasienter med opplæringsrett
- Reduserte utgifter reise og samlinger
- Elevoppfølging i tråd med IKO-modellen
- Prioritere kompetanseutvikling
- Styrke språk og fagutvikling for minoritetspråklige elever

AVDELING FOR PLAN, NÆRING OG KULTURMINNER

UTFORDRINGER

- Driftsbudsjettet reduseres
- Endring av gjenbevilgningsprinsippet gjør det utfordrende med finansiering av flerårige prosjekter
- Noe reduksjon i regionale utviklingsmidler
- Foreslått avvikling av Regionalt forskningsfond (statsbudsjettet) – bidrar til at fylkeskommunen mister viktig utviklingskraft

Nye tiltak og innsparinger

Nye tiltak:

- En betydelig satsing på «grønn omstilling» gjennom to nye prosjekter; Grønt Industrieløft og Energistrategi Trøndelag
- Videreføring av eksisterende satsinger rettet mot distriktskommunene

Innsparinger:

- Reiseutgifter, kurs og konferanser
- Effektivisering
- Unnlåte å erstatte naturlig avgang

AVDELING FOR KULTUR OG FOLKEHELSE

UTFORDRINGER

- Betydelig andel av budsjettet er bundet opp i faste driftstilskudd
- Har mange tilskuddsordninger – uoversiktlig for brukere og ressurskrevende å forvalte
- Reduserte rammer svekker muligheten for å bidra til utvikling av feltet – lite rom for nye tiltak uten betydelig omstilling

Nye tiltak og innsparinger

Nye tiltak – tidligere forankret i ulike politiske saker:

- Dagsturhytta Trøndelag
- Ski- og aktivitetsanlegg
- VM2025: AktiVM, plastsmart ski-VM
- Saminor3 og HUNT5(2027)
- Utredningsmidler – nytt museum i Trondheim
- Økt tilskudd til kulturinstitusjoner som følge av prisvekst (der det foreligger forpliktelser med staten)

Innsparinger:

- Redusert bemanning i avdelingen, reduserte driftskostnader
- Reduksjon i overføringer til kulturinstitusjoner
- Reduksjon i tilskuddsordningene

SEKSJON FOR TANNHELSE

UTFORDRINGER

- Rekruttering
- Mange små klinikker
- Fornying av utstyr
- Oppgradering av utstyrsparken
- Konkurransedyktig lønn

Nye tiltak og innsparinger

- Samtidighet og sammenheng i satsningene
- Redusere antallet ambuleringsklinikker
- Se på mulighetene for omdisponering av personell på en-tannlegeklinikker
- Vakanse i tannlegestillinger
- Behandle flere voksne betalende pasienter ved å innkalle prioritert klientell til riktig tidspunkt.

AVDELING FOR SAMFERDSEL

UTFORDRINGER

- Høy kostnadsøkning, særlig for diesel og kapital (renter)
- Lav inntektsutvikling - økning i antall reiser – men folk reiser kortere og billigere
- Teknologiskifte – store investeringer – uavklart finansiering fra staten
- Store anbud fremfor oss vil kreve inngående kunnskap og planlegging

Nye tiltak og innsparinger

Nye tiltak:

- Kompensasjon for ekstraordinær prisøkning gjennom 2022 og 2023
- Dekke inn kostnadsøkning nye anbud ITS og fleksibel transport
- Dekke inn inntektsbortfall i regiontrafikken
- Nye stillinger TT-brukergodkjenning

Innsparinger:

- Reduksjon administrative kostnader
- Reduksjon drift og vedlikehold samferdselsbygg
- Reduksjon innenfor AtB's virksomhetsområde (rutekutt)
- Ekstra takstøkning (kpi+1,5%)
- Det må planlegges ytterligere og mer omfattende innsparinger i rutedriften fra og med 2025

AVDELING FOR VEG

UTFORDRINGER

- Vedlikeholdsetterslepet
- Usikker finansiering av tiltak vedrørende tunnelsikkerhet
- Behov til fornying – spesielt innenfor bru

Nye tiltak og innsparinger

- Vedlikehold styrkes
- Reduksjon i administrative kostnader
  - Implementering av nye effektive styringsverktøyer
- Nye driftskontrakter med tydeligere behovsstyring
- Utrede og gjennomføre nye bompengeprosjekter
- Pause i utbygging innenfor portefølje av gang- og sykkelveger fra og med 2026
  - Styrket prioritering av fornying/verdibevaring
- Styrket ressursinnsats innenfor Miljøpakken

KLIMABUDSJETT

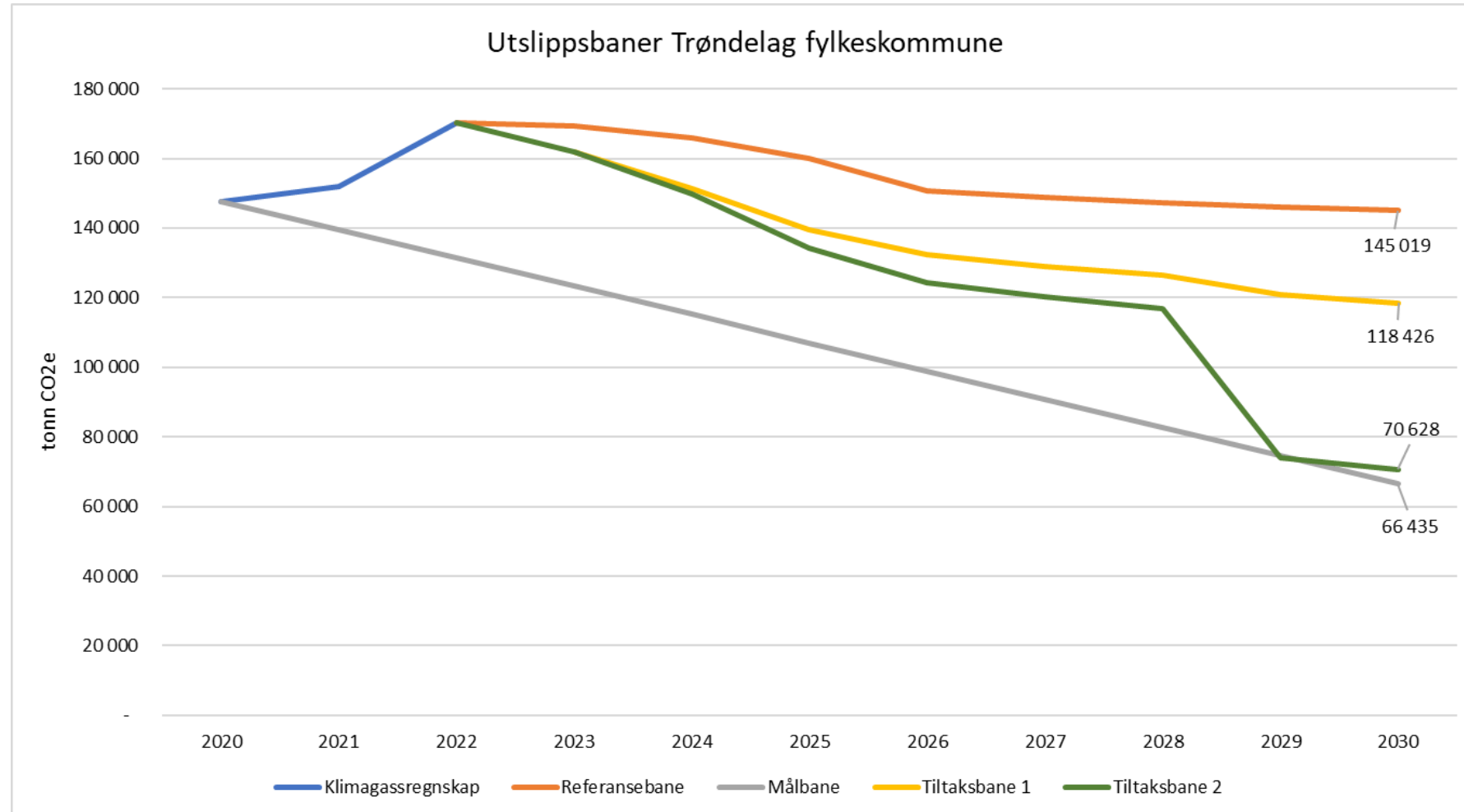
Hvorfor klimabudsjett?

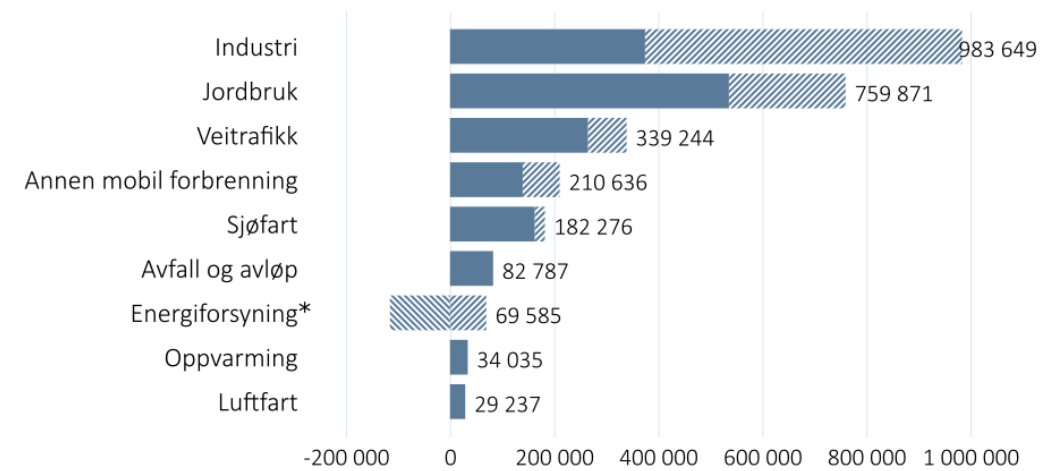
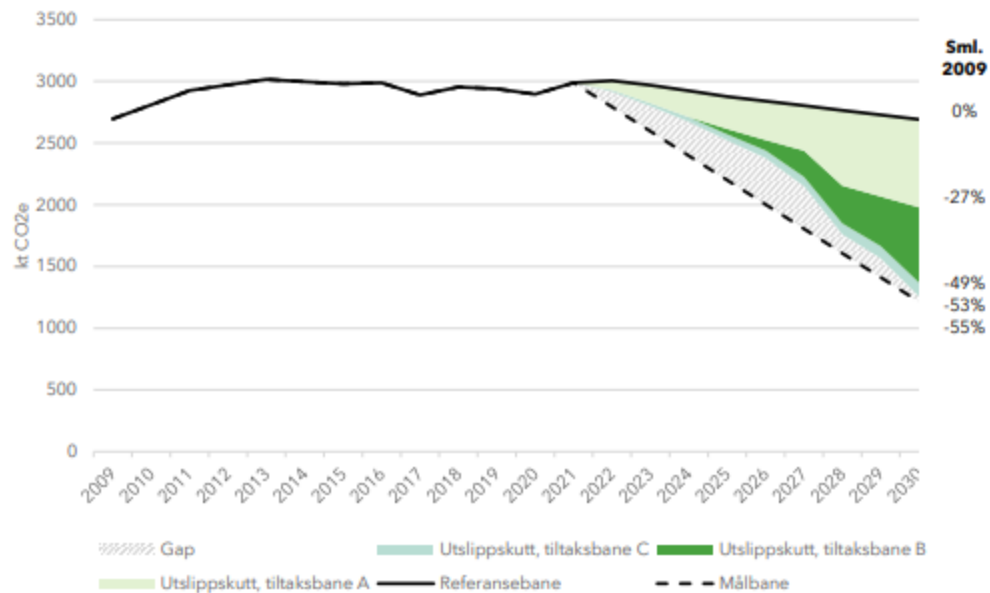
- **Trøndelags målsetting:** Klimagassutslippene skal reduseres med 50-55 % innen 2030 i forhold til 2009-nivå
- **Klimabudsjett:** Et viktig verktøy for å få oversikt over hvilke klimatiltak som må iverksettes for måloppnåelse
- **Fylkestinget:** Målsettingen skal nås og klimabudsjett skal være styringsverktøyet

Klimabudsjett - framskrivinger klimagassutslipp

Trøndelags klimabudsjett

Framsikt – web basert økonomiplan

Økonomiplan 2024 - 2027

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkontjelte

Søk...

Meny ☰

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkontjelte

Økonomiplan 2024 - 2027
Med budsjett 2024
Fylkesdirektörens forslag

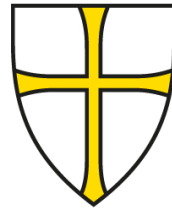

Foto: Mona Wisth, Trfk

Spørsmål til fylkesdirektörens budsjettforslag?

Send e-post til polspm@trondelagfylke.no
Spørsmål og svar blir fortlöpende publisert på nett

**Trøndelag
fylkeskommune**

Trööndelagen fylhkentjielte

trondelagfylke.no | fb.com/trondelagfylke